

ТУРСКИОТ ПРЕМИЕР РЕЦЕП ТАИП ЕРДОГАН СО ОРИГИНАЛЕН "РЕЦЕПТ" ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКО-ТУРСКАТА СТОПАНСКА СОРАБОТКА

Македонско-турските односи се дијаметрално спротивни кога станува збор за политичките и за стопанските релации меѓу двете држави. За жал, ако политичките релации веќе стандардно одат по нагорна линија, економските никако да го фатат вистинското темпо, иако потенцијалите за тоа се навистина го-

рални односи од градењето нови економски врски и партнерства". За тоа е обезбедена и институционалната инфраструктура, потпишани се 37 билатерални договори, меѓу кои е и тој за слободна трговија.

Притоа, Бучковски е особено загрижен за нашиот трговски дефицит, со оглед на тоа што увозот од Турција

ПОВЕЌЕ ПОТ И ПОМАЛКУ БИРОКРАТИЈА ЌЕ НАПРАВАТ МИЛИЈАРДА ДОЛАРИ РАЗМЕНА

■ Пишува:
Арсен КОЛЕВСКИ

леми. Затоа, тешко дека ќе помогне и пораката - нека е аирлија работата - со која претседателот на македонската Влада, Владо Бучковски, им се обрати на посетителите на неодамна одржаниот Македонско-турски деловен совет.

Негови основачи се Стопанска комора на Македонија и Одборот за економски односи со странство на Република Турција (ДЕИК). Бучковски, заедно со својот гостин, турскиот колега Рецеп Таип Ердоган, се обрати пред бизнисмените од двете земји, при што премиерот Ердоган изјави дека во секоја прилика ги поттикнува големите престижни фирми да инвестираат во Македонија.

РЕЦЕПТ

Според Рецеп Таип Ердоган, за двете бизнис заедници ќе биде потребна среќа затоа што тој проценува дека меѓусебната трговска размена, која лани ја достигна

Сектори кои имаат висок потенцијал за соработка се земјоделството, текстилот, мермерот, прехранбената индустрија и индустријата за амбалажа, градежништвото и градежните материјали и туризмот. Меѓутоа, како ограничувачки фактор е Договорот за стабилизација и асоцијација на Македонија со ЕУ од 2001 година, според кој на бизнисмените од Унијата им се дадени значајни привилегии за извоз на нивните индустриски стоки, со што им е "пресечена" конкурентноста на турските фирми на македонскиот пазар.

вредноста од 238 милиони американски долари (според македонски извори 161,3 милиони долари), може да биде четири пати поголема и да изнесува милијарда долари. Турскиот премиер го има и рецептот за вака рапидниот скок - "бизнисмените да се испотат, а политичарите да ги отстранат сите бирократски бариери кои им стојат на патот".

"Во последно време Македонија стана земја каде што големите турски фирми од-

лучија да инвестираат. Тоа е резултат на економската и на политичката стабилност на земјата. За деценија ипол турските инвестиции во Македонија достигнаа вредност од 100 милиони долари. Секторите за телекомуникации, транспортот и енергијата се некои од полињата на кои можеме да соработуваме", потенцираше Ердоган.

Премиерот Бучковски, исто така, е убеден дека "нема подобар пат за продлабочување на севкупните билате-

е два пати поголем од овдешниот извоз. Официјалните македонски бројки зборуваат дека лани македонските бизнисмени извезле стока во вредност 46,3 милиони долари, а истовремено увозот е 115 милиони долари.

"Постојат големи можности за унапредување на трговската соработка и затоа треба да видиме што треба заеднички да направиме за да се поттикне пласманот на македонските производи на турскиот пазар", истакна Бучковски, додавајќи дека интерес на нашата земја е не само зголемување на македонскиот извоз, туку уште повеќе, поттикнување повисоки форми на стопанска соработка, заеднички вложувања и директни инвестиции на турските компании.

На самитот, претседавачот на Собранието на Стопанска комора на Македонија, Сава Димитрова, зборуваше за некои фактори кои можат да влијаат на унапредување на трговската соработка, директните инвестиции и создавањето нови партнерства.

"Од двете страни можеме

да ја констатираме потребата за итно ревидирање на Договорот за слободна трговија и негово прилагодување на новонастанатите услови на работење. Особено треба заеднички да продолжиме да работиме на создавањето на услови за овозможување на

бизнисмените од Унијата им се дадени значајни привилегии за извоз на нивните индустриски стоки, со што им е "исечена" конкурентноста на турските фирми на домашниот пазар. Ако и двата претставника на коморите истакнаа дека стопанските асо-

и роднински врски кои постојат меѓу двете земји.

Двајцата копретседатели на Македонско-турскиот деловен совет, пред деловните луѓе од двете земји, темелно ги анализираа бројките, состојбите и можностите за меѓусебна соработка. Копретсе-

делот од турската страна, Феридун Јешил, истакна дека од 2002 година размената расте со двоцифрени бројки, и тоа 17 отсто во 2002 година, 29 отсто во 2003 г., 34 отсто во 2004 г. и 7 отсто во 2005 година. Покрај ова, беше прецизирано и де-

примената на паневропската кумулација на потекло: Република Македонија - Република Турција - ЕУ", рече Димитрова.

Според неа, може да се изрази скепса во оптималниот ефект од функционирањето на Единствениот договор за слободна трговија во Југоисточна Европа (ЦЕФТА) и унапредување на регионалната трговија, доколку не биде вклучена и Република Турција.

ПОТЕНЦИЈАЛИ

Членот на Надзорниот одбор на Заедницата на турските трговски комори и берзи (ТОББ), Ибрахим Чаглар, од име на турската бизнис заедница, како сектори на висок потенцијал за соработка ги спомна земјоделството, текстилот, мермерот, прехранбената индустрија и индустријата за амбалажа, градежништвото и градежните материјали и туризмот. Меѓутоа, како ограничувачки фактор го издвои Договорот за стабилизација и асоцијација на Македонија со ЕУ од 2001 година, според кој на

СТАТИСТИЧКА РАШОМОНИЈАДА

Копретседателот на деловниот совет, Јорго Кука, вели дека податоците за трговската размена меѓу Македонија и Турција драстично се разликуваат.

Според македонските податоци, во 2005 година извозот во Турција изнесувал 46,3 милиони долари, а според турските извори тој е 56 милиони, увозот бил 115 милиони долари, односно според податоци од Турција 182 милиони, а македонската евиденција за вкупната трговска размена била 161,3 милиони долари, наспроти податоците на Турција според кои таа е 238 милиони долари. Трговскиот дефицит на македонската страна е 69 милиони долари, според домашните статистички податоци, а според турските таа изнесува 126 милиони. Според него, сè уште е нејасно дали различните податоци со кои располагаат двете земји во однос на трговската размена се резултат на нивните различни статистички методологии или и натаму значаен дел од размената всушност се сивата економија и неодамнешната трговија.

цијации се во целосна функција на поддршка на зголемување на меѓусебната размена, премиерите кои признаа дека имаат проблеми со своите бирократии, пак, ветува дека ќе сторат сè што е до нив да се олесни соработката и да се доведе до нивото на исклучително добрите политички односи и традиционалните историски, културни

дателот од македонската страна, Јорго Кука, заклучи дека е добро што размената во континуитет расте. "Но, различните податоци и натаму не оставаат со прашањето дали се работи за различни статистички методологии или и натаму значаен дел од размената е 'сивата економија' и неодамнешната трговија", забележа Кука.

ка значаен деловен интерес на турските бизнисмени во Македонија се инфраструктурата, енергетиката, природните ресурси и производството наменето за трети пазари. Инаку, Македонија има дефицит во трговската размена со Турција, и тоа според домашни пресметки, 69 милиони долари, а според статистиките на Турција 126 милиони долари. Турција се наоѓа на осмото место според обемот на стокова размена со Македонија. Во оваа насока е и фактот дека бизнисмените кои ги донесе турскиот премиер Реџеп Таип Ердоган покажале само декларативен интерес за влегување со свој капитал во Македонија, зашто прво сакале подобро да ги анализираат нејзините можности. Според нив, неповолниот Договор за слободна трговија, бирократските пречки и лошата промоција на земјава во Турција биле пресудни што во изминативе 15 години само неколку тамошни фирми решиле да влезат на македонскиот пазар. Турските бизнисмени укажуваат дека бенефициите кои им се нудат во Македонија се незначителни во споредба со условите кои можат да ги добијат во други земји од регионот.

ТУРСКАТА ЕКСИМ БАНКА БИ КРЕДИТИРАЛА И ИЗГРАДБА НА АЕРОДРОМИ

"Турската Ексим банка е заинтересирана за давање кредити врз основа на разни проекти во областите за реновирање и изградба на нови аеродроми, патишта, проекти на локална самоуправа, згради, пречистителни станици и други објекти од инфраструктурата на вашата земја", изјави вчера во Скопје, Феридун Јешил, копретседател на Македонско-турскиот деловен совет. Тој додаде дека Турција е расположена за економска соработка со македонските фирми од областите на прехранбената индустрија, туризмот, градежништвото. Пред заминување, турските бизнисмени ја разгледаа и слободната економска зона Бунарџик. Моментно, најголеми турски инвестиции во земјава се трговскиот центар "Рамстор", производствениот капацитет "Доломит" (поранешна „Силика“ од Гостивар), Зират банката, текстилниот капацитет "Зорлу холдинг" и хотелот "Панорама", проект вреден 35 милиони евра на "Универзал хоспитал груп".